

## آسیب‌های نظام انتخاباتی کشور

دکتر میرقاسم بنی‌هاشمی: عضو هیات علمی پژوهشکده مطالعات راهبردی

در جمهوری اسلامی با گذار از دولت خودکامه پهلوی به نظم نوین سیاسی، انتخابات مهم‌ترین مکانیزم مؤثر بر تحولات، پوش‌ها و فراگردهای سیاسی در سیاست داخلی ایران بوده است. انتخابات بستری برای رقابت و چالش‌های جناحی و گروهی، فرصتی برای تحول و تغییر گفتمان‌های سیاسی، ابزاری برای بیان تقاضاها، عاملی در روشن‌شدن مواضع افراد و جناح‌ها و نیز زمینه‌ای برای برخورد نهادهای درگیر نظام سیاسی در امر انتخابات، زمینه‌ای برای انشعاب‌ها و ائتلاف‌های جناحی، عاملی در تعدیل و توازن قدرت اشخاص و جناح‌ها، محملی برای سیاسی‌شدن شدید فضای سیاسی و مکانیزم تغییر و گردش‌نخبگان و سیاست‌ها در کشور بوده است. بر این مبنا، هرچند انتخابات در جمهوری اسلامی در فرایندی بلندمدت یکی از مهم‌ترین مکانیزم‌های مشروعیت‌افزینی، ثبات‌بخشی و تحکیم بنیان‌های اجتماعی و دمکراتیک نظام بوده است، در عین حال با آسیب‌های ساختاری و کارکردی مهمی مواجه می‌باشد که اصلاحات مستمّر قوانین انتخابات در سه دههٔ اخیر نتوانسته تغییر جدی در روندهای گذشته ایجاد نماید و بر همین مبنا هزینه‌های بزرگی برای کشور، ملت و نظام در پی داشته است. این تحلیل کوتاه به مهم‌ترین آسیب‌های نظام انتخاباتی کشور می‌پردازد که آن‌ها را می‌توان به صورت تیتروار در محورهای زیر خلاصه نمود:

– شخصی، خانوادگی و قبیله‌ای‌شدن انتخابات در شهرهای کوچک و محفلی‌شدن آن در شهرهای بزرگ.
– حاکمیت اصل مشهوریت، روابط نسبی و ثروت به جای خیرگی و شایستگی بر رقابت‌ها و نتایج انتخاباتی در بیشتر حوزه‌های انتخاباتی.
– فقدان برنامه‌های راهبردی جریان‌ها و کاندیدها و رقابت اشخاص به جای برنامه‌ها و اهداف.
– فقدان شفافیت هزینه‌های مالی جریان‌های سیاسی و کاندیداهای منفرد و نقش افزینی محافل ثروت.
– سوء استفاده کاندیداهای منتفذ از امکانات و منابع سازمان‌های دولتی و غیر دولتی، به ویژه مقامات و مسئولان نهاده و مؤسسات عمومی غیردولتی مانند دانشگاه آزاد، بنیادها و یا شهرداری‌ها که مکلف به استعفا از مسئولیت خود نیستند.
– فقدان سازوکارهای رسانه‌ای جامع و غیر دولتی و مستقل برای معرفی کاندیدها که نتیجهٔ آن عدم شناخت کافی رای‌دهندگان از متتخبین خود می‌باشد.
– بی‌اعتمادی مردم به کارآمدی سازوکار انتخابات برای حل مشکلات و در نتیجه بروز بیگانگی سیاسی نسبت به نظام.
– بی‌اعتمادی مردم به کارآمدی سازوکار انتخابات برای حل مشکلات و در نتیجه بروز بیگانگی سیاسی نسبت به نظام.
– بدکارکردی سازوکارهای مدنی، رسانه‌ای و نظارتی و تبدیل‌شدن انتخابات به مکانیزم اعتراض و حرکت‌های جنبشی.
– کوتاه بودن فرصت فعالیت‌ها و رقابت‌های انتخابات رسمی برای شناخت لازم و کافی از کاندیدها و جریان‌ها. در اکثر کشورها مدت زمان لازم برای رقابت‌های انتخاباتی سه ماه تا یک سال می‌باشد.
– عدم مسئولیت‌پذیری منتخبین و جریان‌های سیاسی پیروز در قبال عملکرد دوران حضور در قدرت و تخطی از اهداف و برنامه‌های خود.
– پنهان‌شدن برخی جریان‌ها و کاندیدها در پشت آرمان‌های انقلاب و نظام و یا شاره‌های مردم‌سالارانه.
– مسوولیت‌نازراشتی‌ها و اعتراض‌های ناشی از ناکارآمدی مقامات، ضعف جریان‌های سیاسی و نهادهای انتخابی به اصل نظام در بلندمدت.

– بهره‌گیری از روش‌های غیر قانونی و غیر اخلاقی برای غلبه بر حریف.
– عدم شفافیت در برخی مراحل انتخابات مانند مرحله جمعیت آرا و امکان سوء استفاده برخی محافل منتفذ و فراهم‌سازی بستر اعتراض‌ها و خشونت‌های جمعی.
– ظهور جریان‌های خلق‌الساعه و فصلی انتخاباتی به مثابه چرتیازان فرصت‌طلب و غیبت زود هنگام.
– مشارکت غیر حزبی و مسئولیت‌ناپذیری و ناتوانی جریان‌های سیاسی در کنترل التهاب‌ها و خشونت‌های اعتراضی.
– فقدان و یا ضعف شدید عرصه عمومی لازم برای گفتگو، تاملات پیوند مردم و کاندیدها.
– پیش‌بینی‌ناپذیری رفتار انتخاباتی گروه‌های اجتماعی به خاطر عدم شکل‌یابی و صورت‌بندی ناپایدار رفتار انتخاباتی.
– راهبرد خروج از چرخهٔ باطل
با توجه به تجربه کشورهای دنیا در یک صد سال اخیر در تأسیس نظام‌های انتخاباتی موفق یابستی یادآوری و تأکید نمود که مشارکت و رقابت نهادی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای کارآمدسازی مکانیزم انتخابات و سیاست مدرن می‌باشند. در تمثیلی ساده، مشارکت و رقابت انتخاباتی غیر حزبی را می‌توان سیستم خودروی بدون موتور دانست. چنانکه خودروی بدون موتور فقط چهار چرخ دارد، انتخاب بدون احزاب نیز کاریکاتوری از انتخاباتی نامید بود. به همین دلیل است که احزاب را چرخ‌دنده دمورکراسی دانسته‌اند. بر این مبنا، انتخابات حزبی و مبتنی بر رقابت فدریست‌های انتخاباتی احزاب، کم هزینه‌ترین و خیرالموچودین و به عبارتی مهم‌ترین روش و مکانیزم شناخته‌شده برای کارآمدسازی نهاد انتخابات، تبدیل آن به مهم‌ترین مکانیزم افزایش قدرت و مشروعیت نظام سیاسی، جهت‌دادن به انتخاب بهینه توده‌ها و کاهش هزینه‌هاهای سیاسی و مالی برای انتخاب مقامات اجرایی و تقنینی می‌باشد.
مزیت‌ها و فواید این الگوی جایگزین، به مثابه ضرورتی برای نظام مشارکت انتخاباتی در دهه‌های آتی را می‌توان در نکات زیر برشمرد:

– مکانیزم غربال‌گری مستمر درون احزاب و تشکل‌ها و حضور کاندیداهای خیره در انتخابات.
– پیش‌گیری از فردی و شخصی‌شدن انتخابات و غیر رسمی‌شدن فعالیت‌های انتخاباتی.
– کاهش تأثیر محافل مالی و صنفی خاص مانند پیمانکاران برای مدیون‌سازی کاندیداهای منفرد.
– رقابت برنامه‌ها به جای شخصیت‌ها و افراد.
– کادرسازی مستمّر، نخبه‌پروری، و جایگزینی نسل جدید مدیران عالی‌رتبه و سیاست‌مداران.
– افزایش مسئولیت‌پذیری و میزان پاسخ‌گویی احزاب و تشکل‌ها در عرصه سیاست و انتخابات.
– کاهش بالاتکلیفی مردم در شناخت کاندیدها.
– کاهش فشار مالی به کاندیداهای منفرد و فرصت لازم برای معرفی آن‌ها در سطوح منطقه‌ای و ملی.
– پیش‌بینی‌پذیر و قاعدمندنمودن رفتارهای سیاسی و اجتماعی.
– تقویت فرهنگ سیاست‌مدارانه عقلانی و جامعه‌پذیری سیاسی نسل جدید و تضعیف فرهنگ سبک‌سبکی عشیره‌ای.
– تقویت منابع اجتماعی مشروعیت نظام و پرستیژ سیاسی جمهوری اسلامی در سطح منطقه و جهان.

##### خبر

#### هاشمی طلبا: برخی به جای تئویق وزارت نفت کارشکنی و تولید اتهام می‌کنند

سیدمصطفی هاشمی طلبا کاندیدی دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری اظهار کرد: برای وزارت نفت کارشکنی و تولید اتهام می‌کنند.
به گزارش ایسنا، این کاندیدی انتخابات ریاست جمهوری طی یادداشتی در کانال تلگرامی خود که آن را بیانیه انتخاباتی نامید اعلام کرد: برخی به جای تئویق وزارت نفت که تلاش در احیای تولید و صادرات نفت دارد، دربرایش کارشکنی و تولید اتهام می‌کنند.

**جهاگتیری:**

### در مناظره دوم و سوم جدی‌تر حاضر می شوم

رئیس جمهوری ۲۹ اردیبهشت اسمال را روز انتخاب بزرگ و سرنوشت ساز توصیف کرد و گفت: باید در این روز بین وعده و عمل؛ یکی را انتخاب کنیم.

به گزارش ایرنا، حجت الاسلام و المسلمین حسن روحانی روز دوشنبه در مراسم روز جهانی کارگر که در حرم مطهر امام راحل برگزار شده، افزود: همانطور که در خرداد ۹۲ آمدید و ایران را آبادتر، آزادتر و پیشرفته‌تر کردید و زنجیره‌ای تحریم را از سر مردم برداشتید، باز هم برای ۲۹ اردیبهشت ماه با هم پیمان می‌بندیم .

ریس جمهوری اظهار کرد: می‌خواهیم با مردان و زنان کارگر پیمان ببندیم که این دولت بود که فضا را برای کار کارگران، بانوان و زنان فراهم کرد و اعلام کرد کار مساوی بین کارگر همراه با حقوق مساوی باشد.

وی با اشاره به اینکه متأسفانه در سال‌های گذشته در زمینه بهبود زندگی کارگران تلاش خوبی انجام نشده است، ادامه داد: وقتی به هشت سال قبل از سال ۹۲ می‌نگریم، در این سال‌ها فقط ۷۶ هزار اشتغال خالص بوجود آمده است، آیا این معنایش رونق است؟ البته مفهومش برای همه روشن است. وقتی می‌بینیم صدها و هزاران کارگاه تولیدی چراغش خاموش شده، روشن است که چه مشکلاتی برای قشر کارگران جامعه پیش آمده است.

رئیس دولت یازدهم، با بیان اینکه دو راه بیشتر نداریم، اظهار داشت: یک راه، راه شعار و وعده است که مدام شعار دهیم و به سرمد وعده بدهیم که فردا چنین و چنان خواهیم کرد و راه دیگر، راه دیدن واقعیت‌ها، طرح و برنامه‌ریی مسیر بهبود و پیشرفت زندگی مردم و بویژه کارگران است.

ریس جمهوری افزود: من از شما کارگران می‌پرسم؛ آیا امروز در مقایسه با سال ۹۱ کارگاه‌ها و وبگاه‌های اقتصادی و کارخانه‌های متسد و بزک‌افز در مسیر گشایش و فعالیت بیشتر است یا در مسیر بسته شدن و بیکار شدن کارگران؟

##### رئیس مجلس شورای اسلامی:

## مجلس اجازه سه برابر شدن یارانه‌ها را نمی‌دهد

ریس مجلس گفت: سالانه یک میلیون و ۵۰۰ هزار میلیارد ریال یارانه در کشور داده می‌شود که با توجه به درآمد‌ها و هزینه‌های دولت افزایش آن امکان‌پذیر نیست چرا که دولت پولی برای پرداخت آن ندارد.
به گزارش انتخاب، رئیس مجلس شورای اسلامی در واکنش به اظهارات برخی مبتی بر افزایش دو یا سه برابری یارانه‌ها گفت: در شرایط فعلی اقتصاد کشور، دولت توان افزایش ۲ یا سه برابری یارانه‌ها را ندارد.

علی لاریجانی، در نشستی با جمعی از فرهنگیان استان قم به مناسبت بزرگداشت

### نگاه روز

### عذرخواهی رسمی قالیباف، عیار صداقت او را مشخص خواهد کرد

**رحمت الله بیگدلی – فعال سیاسی اصلاح طلب**

بعد از افتادن تشت رسوایی دولت احمدی‌نژاد و حامیان وی و افشای فسادها و اختلاس‌های کلان برخی جنایتکاران اقتصادی و مفسدان بزرگی چون خاوری و بابک زنجانی و… و حامیان این مفسدان در سالیان اخیر، برخی رسانه‌ها به رهبری کیهان شریعتمداری دست به‌یک شیطنه و به‌عبارتی خیانت رسانه‌ای زدند تا بر چشم حقیقت خاک بپاشند و با ایجاد سر و صدا مانع شنیدن صدای گوش‌خراش سقوط تشت رسوایی دولت مدعی پاکدستی شوند، و حال این‌که انتشار بوی مشام‌آزار فسادها و اختلاس‌های حیرت‌انگیز آن دوران سیاه، سراسر کشور را فرا گرفته بود!

این رسانه‌ها با یک شیطنه رسانه‌ای کوشیدند که با زدن نعل وارونه و دادن آدرس غلط موجب کمانه کردن رسوایی بزرگ بابک زنجانی و تحریف جهت اتهام به‌سوی دیگران از جمله شخصیت‌ارجمند و پاکی چون دکتر حسن روحانی گردند!

یکی از این خیانت‌های رسانه‌ای، انتشار عذرخواهی حریف‌انگیز حسن روحانی در مراسمی در سال ۱۳۸۶ در حال اهدای لوح تقدیر به‌کارآفرینان برگزیده در آن سال است. ماجرا از این قرار است که در سال ۱۳۸۶ و در دولت احمدی‌نژاد، از سوی

اسحاق جهانگیری برای حضور در دو مناظره آتی میان کاندیداهای دوازدهمین دور انتخابات ریاست جمهوری وعده حضوری جدی‌تر را داده است.

به گزارش ایسنا، اسحاق جهانگیری با انتشار پستی در صفحه توییتر خود نوشت:

در مناظره دوم و سوم جدی‌تر حاضر می‌شوم.

##### رئیس جمهور:

# بین وعده و عمل یکی را انتخاب کنیم



وی تصریح کرد: اینکه رهبری فرمودند نگاهتان به بیرون نباشد، از شما کارگران می‌پرسم سال ۹۰ و ۹۱ برای نان سفره ما، نگاه ما به بیرون بود یا خیر؟ در سال ۹۰ و ۹۱ چند میلیون تن گندم را از خارج وارد کردیم و در سال ۹۵ وضع ما چگونه بود؟

ریس جمهوری تصریح کرد: آن‌هایی که شعار می‌دهند امروز واقعیت‌های کشور را ببینند؛ با اینکه قیمت نفت نسبت به سال ۹۱ به یک سوم و یک چهارم کاهش یافت ، آیا امروز افتخار نمی‌کنیم که دیروز ۲۵ درصد بود، حقوق کارگران ۱۵ درصد اضافه شده بود و در تورم ۲۵ درصدی حقوق کارگران ۱۲ درصد اضافه شد اما در دوره دولت یازدهم، حقوق کارگران بیشتر از تورم اضافه شده است.

وی اضافه کرد: ما تلاش کردیم در قدم اول تورم را مهار کنیم و آن کسی که بیش از همه از تورم ضرر می‌کند، اقشار پایین جامعه است. این حقوق بگیران ثابت هستند که از تورم ضرر می‌بینند و زندگی آن‌ها را نابود می‌کند.

ریس دولت یازدهم گفت: از شما کارگران می‌پرسم، در مرداد سال ۹۲ که تورم مواد

اسحاق جهانگیری برای حضور در دو مناظره آتی میان کاندیداهای دوازدهمین دور انتخابات ریاست جمهوری وعده حضوری جدی‌تر را داده است.

به گزارش ایسنا، اسحاق جهانگیری با انتشار پستی در صفحه توییتر خود نوشت:

در مناظره دوم و سوم جدی‌تر حاضر می‌شوم.

E-mail: mostagheldaily@gmail.com



##### سیاسی

##### سخن روز

#### جنسیت و مناظره های

#### انتخاباتی در ایران

جواد شقایی – روزنامه نگار

در این یادداشت سعی می‌کنم به برخی از وجوه جنسیتی مناظره‌های انتخابات ریاست جمهوری ایران، هم از حیث ویژگی‌های خود مناظره و هم از حیث موضوعاتی که در آن‌ها مطرح می‌شوند، اشاره کوتاهی داشته باشم.

جنس مجموعه‌ای از صفات بیولوژیک است و جنسیت مجموعه‌ای از صفات اکتسابی، فرهنگی و روانشناختی. واژه جنس به تفاوت‌های بیولوژیک میان زن و مرد اشاره دارد و جنسیت شامل رفتارهای اجتماعی، نقش‌های اجتماعی و اندیشه‌های اجتماعی است که فرهنگ حاکم بر هر جامعه به عهده دو جنس زن و مرد می‌گذارد.

شاید بتوان اولین وجه جنسیتی مناظره‌های انتخاباتی در ایران را عدم حضور زنان در بین کاندیداهای انتخابات دانست. در قانون اساسی ایران یکی از شرط‌های مشخص شده برای رئیس جمهور، رجل سیاسی بودن است، به لحاظ معنای لغوی کلمه رجل سیاسی اشاره به جنس مرد دارد. طبیعی‌ست که در اینجا جنس زن که حامل جنسیت زنانه است از احتمال کاندیداتوری حذف می‌شود. حتی تفسیر موسمی هم که بر کلمه رجل سیاسی صورت می‌گیرند، اگر چه احتمال کاندیداتوری را برای جنس زن محتمل می‌شمارند اما با این همه، این جنس زن باید حامل جنسیت مردانه یعنی دارای ویژگی‌هایی از قبیل مدیر بودن، مدبر بودن و … باشد، تا بتواند شامل این شرط بشود.

وجه جنسیتی دیگری را که می‌توان در این مناظره‌ها یادآور شد، خود مناظره به عنوان یک کنش است که دارای ویژگی‌های مردانه است. روش و ویژگی‌های اصلی مناظره رقابت، سعی در شکست حریف و پیش بردن بحث با استدلال و منطق است که همگی خصلت‌های مردانه هستند؛ در مقابل خصلت‌های زنانه‌ای مانند همدلی با طرف بحث، پیش بردن گفتگو با احساسات و نه منطق. اگر بخواهیم نگاهمان را خاص‌تر کنیم و به مناظره‌های انتخابات ایران نگاهی بیاندازیم، می‌بینیم که یکی از ویژگی‌های اصلی مناظره‌های انتخاباتی در ایران گفتن رازه‌ای پشت پرده و از بین بردن حیثیت طرف مقابل است با همان بگم بگم‌های معروف.

در فرهنگ ایرانی‌ها هرگاه بخواهند طرف مقابل را کاملاً خلع سلاح کنند و او را وادار به سکوت نمایند، سعی می‌کنند آبوی وی را با گفتن برخی رازه‌های پشت پرده‌ای که اکثر آبوی مربوط به اتفاقاتی در خصوص اعضای مونث خانواده یا اطرافیان آن شخص است، از بین ببرند. علاوه بر این، در مناظره‌های انتخاباتی ایران آنچه که برای مردم قابل ستایش است، شهامت و شجاعت یک کاندیداست . که باز اینها از چپاتی به جنسیت مردانه اشاره دارند. پس مشاهده می‌کنیم که خود مناظره هم به لحاظ ویژگی‌ها و هم از نظر روش انجام دارای خصلتی مردانه است و باز جنسیت زنانه حاشیه‌ای و طرد شده و در مقابل آن جنسیت مردانه در متن قرار می‌گیرد.

به لحاظ موضوعاتی هم که در مناظره‌ها مورد بحث قرار می‌گیرند، همچنان این جنسیت مردانه است که در اولویت قرار می‌گیرد و جنسیت زنانه به سکوت کشیده می‌شود. موضوعاتی که در مناظره‌ها مورد بحث قرار می‌گیرند معمولاً مسائلی چون امنیت ملی، اقتصاد کشور، و پیشرفت‌های تکنولوژیک و علمی در سطح کشور هستند.

در فرهنگ ایرانی، مردانگی با دفاع از حریم خانه و حفظ آن تعریف می‌شود. یک مرد موظف است با کشیدن خطی دور تا دور اعضای محرم خود، حریم خود را مشخص کرده و از هر تجاوزی به آن جلوگیری کند. امنیت ملی نیز در سطحی گسترده‌تر نمودی از این وظیفه و خصلت مردانه است.

مسئایل اقتصادی، شهامیت موضوعات مورد بحث در مناظرات هستند. اقتصاد نیز جزو مسائلی است که مربوط به جنسیت مردانه است. معمولاً می‌گویند: مرد از زیر سنگ هم که شده باید نان خانواده‌اش را تأمین کند. اگر از بیکاری و تورم صحبت می‌شود، سوژه این موضوعات مردان هستند نه زنان. این چنین گفته می‌شود که: به علت اوضاع بد اقتصادی، مردان شرمسار خانواده‌شان هستند. علم مدرن را به عنوان گونه‌ای از صورت‌بندی دانش می‌دانند که کاملاً مردانه است. علم مدرن به عنوان نمودی از خصلت مردانه در پی شناخت طبیعت ( که خصلتی زنانه به آن نسبت داده می‌شود) به عنوان نمود عملی آن چنین ویژگی‌ای دارد. در این مورد نیز جنسیت زنانه هم سرکوب می‌شود و هم مورد استعمار و خشونت واقع می‌شود. ملاحظه می‌شود که مناظره‌های انتخاباتی چه از لحاظ ویژگی‌ها و روش‌ها، و جنسیت مردانه هستند و جنسیت زنانه طرد شده و در حاشیه قرار می‌گیرد.



#### سردبیر مستقل در

#### آئین افتتاحیه ستاد

#### انتخاباتی روحانی

#### در منطقه ۷ تهران

#### سخنرانی می‌کند

اسفندیار عبداللهی رئیس ستاد ائتلاف اصلاحات منطقه ۷ تهران طی گفتگویی با خبرنگار ما اظهار داشت: امروز ستاد انتخاباتی دکتر روحانی در منطقه ۷ تهران واقع در خیابان گرگان، پر مراسم ۷۰۹ افتتاح می‌شود.

سخنران این مراسم علی نظری نماینده مجلس ششم و سردبیر روزنامه مستقل خواهد بود.